

Koppaði Astrup virkuliga gamla Eik Banka?

Mangelfulde informationer fra banken har skabet grobund for fantasifulde teorier om Erik Bankis skæbne i 2010. Uden Finanstilsynets indgreb ville risikoen på bankens virksomhed den 1. oktober 2010 være overgået til indskyderne. Det var uforsvarligt

Jørn Astrup Hansen

Marner Jacobsen, tidligere administrerende direktør i Eik Banki, havde den 3. juli 2020 i et interview i KvF lejlighed til at give sin version af, hvad der i september 2010 førte til bankens fald. Marner, der – noget overraskende – kunne oplyse, at Højesteret havde blåstemplet Eiks regnskaber, gav i øvrigt udtryk for, at jeg var bankens egentlige bane-
mand.

Eik Banki har i sig stoffet til en dolkestødslegende – hvis ikke flere. Af hensyn til historien bør Marner Jacobsens fortælling derfor ikke stå alene. Jeg skal tillade mig at udfylde interviewet med et par af de brikker, der manglede i fortællingen.

Tallenes tale

Tallene først. Der har, af gode grunde, været stort fokus på de store nedskrivninger af bankens udlån. Hvor meget blev der faktisk nedskrevet, hvornår fandt nedskrivningerne sted, og hvem foretog nedskrivningerne?

Lad os se på årene 2010 og 2011, som indkapsler sammenbruddet i Eik Banki. Der blev over

de to år foretaget nedskrivninger til et beløb af 1.736 mio. kr. Halvdelen af beløbet, eller 875 mio. kr., blev foretaget, medens Marner endnu sad ved roret. Det er nok muligt, at Marner i september 2010 følte sig presset af Finanstilsynet, men jeg erindrer ikke, at bankens ledelse ankede Tilsynets afgørelse til Erhvervsankenævnet.

Den ledelse, som Finansiell Stabilitet indsatte i vinteren 2010-11, og som jeg selv var en del af, nedskrev over den nye banks åbningsbalance udlånene med yderligere 440 mio. kr. Af beløbet kunne 246 mio. kr. henføres til danske engagementer, der blev tilbageført til Eik Bank Danmark til dagsværdi; færøske engagementer blev i åbningsbalancen alene nedskrevet med 194 mio. kr.

Men gik Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet for vidt i efteråret 2010? Det er der ikke noget, der tyder på. Bankens regnskab for perioden 01.10.10 – 31.12.11 er udarbejdet af den ledelse, som TF Holding indsatte i april 2011. Ledelsen, som ikke var under indflydelse af hverken Finanstilsynet eller Finansiell Stabilitet, nedskrev i 2010-11 bankens udlån med endnu 421 mio. kr.

Et kapitalbehov af en anden verden

Men Eik Bank blev i 2010 ramt på flere fronter. Finansiell Stabilitet overtog således ultimo september 2010 en underbalance på 514 mio. kr. i den gamle bank. Men underbalancen, der var omfattet af den generelle

statsgaranti, indeholdt ikke en ansvarlig indskudskapital på 1.006 mio. kr.

Men oveni kom en effektiv garanti over for Finansiell Stabilitet, der på vegne af den danske stat havde stillet sikkerhed for lån til et beløb af 2.500 mio. kr. optaget af Eik Bank Danmark. Hvis vi antager, at garantien var tabsgivende med 50 pct., var Eik Banki i september 2010 insolvent med 2.800 mio. kr.

Men om Eik Banki skulle fortsætte sin virksomhed, skulle den ikke blot afdække den negative egenkapital på 2.800 mio. kr. Den skulle til opfyldelse af banklovens kapitalkrav også retablere en positiv egenkapital på 2.300 mio. kr. Eik Banki skulle således skaffe 5 milliarder kroner, om den ikke ville trække på den generelle statsgaranti.

Ingen skadelidte, bortset fra ...

Men hvordan skulle det dog give mening at lade banken rejse 2.800 mio. kr. til dækning af et tab, som andre var forpligtet til at afholde. Det ville være galmandsværk. Hvad skulle det overhovedet være godt for?

Der var jo ikke nogen, der led skade ved sammenbruddet i Eik Banki. Jo, indskyderne af den ansvarlige indskudskapital. Og aktionærerne naturligvis, navnlig Eik Grunnurin. Men det var overvejende professionelle investorer, der havde taget sig betalt for risikoen. Men ellers? Banken kunne uforstyrret fortsætte sin virksomhed. Indskyderne

blev friholdt for tab, og medarbejderne bevarede deres job. Det gjaldt dog ikke for bankens bestyrelse og direktion. Men det er vel ikke det forhold, der har svækket Marners dømmekraft?

Marners oplevelse af forløbet er ikke til at forstå. Eik Banki havde for 136 mio. kr. købt en forsikring, der skulle friholde indskyderne for virkningerne af et sammenbrud i banken. I eftersommeren 2010 kort før forsikringens udløb kunne der konstateres ild i halmen. I stedet for at anmelde skaden over for forsikringsselskabet (Finansiell Stabilitet) vendte Marner ryggen til laden i det fromme håb, at ilden ville gå ud af sig selv.

Efterfølgende beklagede Marner, og flere med ham, sig over, at Finansiell Stabilitet overvurderede skadens omfang. Situationen var uvirkelig. Forsikrings-tager (banken) beklagede sig over, at forsikringsselskabet (Finansiell Stabilitet) havde udbetalt for meget i skadeserstatning!

På udflugt med ebh bank

Marner mener, at jeg i denne sag har kørt rundt med Finanstilsynet. Det er jo en fornærmelse. Af Finanstilsynet. Og en voldsom overvurdering af min person. Om min kontakt til Finanstilsynet i sommeren 2010 blot så meget:

Da ebh bank krakkede i efteråret 2008, havde banken på sine bøger et meget stort men fejls-lagent engagement med et selskab, der ejede og drev et antal butik-centre i Tyskland. Dette engagement havde ebh bank haft held til at dele med Eik Banki. Men ikke blot havde bankerne et stort engagement med selskabet, de ejede det også! Da ebh bank krakkede, overtog Eik Banki det fulde ejerskab og det fulde engagement. Formentlig i strid med bank-loven.

Forholdet bekymrede mig. Det bekymrede mig så meget, at jeg i august 2010 fandt anledning til at nævne min bekymring over for Finanstilsynet. Hverken før eller siden drøftede jeg i øvrigt forholdene i Eik Banki med Tilsynet. Jeg var således

uden enhver viden om Tilsynets inspektion i Eik Banki i september 2010; på et sent tidspunkt erfarede jeg herom fra en kontakt på Færøerne.

Jeg følte mig bestyrket i min bekymring, da jeg på et senere tidspunkt havde lejlighed til at studere Eik Bankis bøger. På det tyske selskab havde banken i september 2010 nedskrevet 155 mio. kr. Kun nedskrivningen på bankens hovedaktionær, Eik Grunnurin, var større. Endnu et vidnesbyrd om, at Eik Banki i sommeren 2010 var i store problemer. Banken havde tømt Grunnurin for penge.

Den 1. oktober er en dag som enhver anden.

Kunne jeg have undladt at dele min bekymring med Finanstilsynet? Det er jeg ikke så sikker på. Uden sammenligning i øvrigt har man som borger pligt til at anmelde spirituskørsel til politiet, hvis man støder på en beruset bilist.

Marner var i september 2010 til fare for trafikken. Han var i færd med at køre Eik Banki ud over afgrunden. Marner havde fortrængt virkeligheden. Med vendingen "Den 1. oktober er en dag som enhver anden" søgte han hos sine omgivelser at fremme forestillingen om, at Eik Banki, der økonomisk var hårdt ramt, kunne fortsætte uden den ubegrænsede statsgaranti (der bortfaldt den 1. oktober 2010). Det var uansvarligt. Marner var villig til at spille hasard med indskydernes penge.

Hvorfor måtte offentligheden ikke vide besked?

Når historien om Eik Bankis sammenbrud i øvrigt har givet anledning til adskillige fantasifulde udlægninger, skal det ses i lyset af, at beretninger og regnskaber, som allerede i 2011 og 2012 kunne have fjernet enhver tvivl om forløbet, er "blevet væk" i Eik Banki (Betri Banki).

Da Finansiell Stabilitet i april 2011 overdrog aktiemajoriteten til TF Holding, lå der i banken en redegørelse for rekonstruktionen, underbalancen i den gamle bank og åbningsbalancen i den nye bank klar til offentliggørelse. Som sin første handling som hovedaktionær valgte TF

Holding at undertrykke redegørelsen, som aldrig blev offentliggjort. Hvorfor?

Bankens reviderede årsrapport for 2010-11, som den af TF Holding indsatte ledelse under-skrev i marts 2012, indeholder den meget om-talte åbningsbalance. Det fremgår klart af årsrapporten, at underbalancen i den gamle bank, 514 mio. kr., blev dækket af garanten, Finansiell Stabilitet. For flere år siden fjernede Betri netop denne årsrapport fra sin hjemmeside. Hvorfor?

Og – blot for fuldstændighedens skyld: Jeg har ingen andel, overhovedet, i de retssager, som Finansiell Stabilitet efterfølgende anlagde mod bl.a. Eik koncernens ledelse. Som alle andre har jeg kunnet læse om sagerne i avisen.